

The content of the article highlights the main methods of forming responsibilities: one group focused on human consciousness, the second contributes to the development and consolidation of responsible behavior; third group motivates people to increase their willpower to work on formulating responsibility; the fourth includes methods and techniques of educational work over himself, methods of selfeducation.

Keywords: primary school age, low educational achievement, responsibility, personal responsibility, locus of control, internal, external.

Сидоренко О. Б., доцент кафедри педагогіки і психології, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), OlgaBorisovUA@mail.ru

Ответственность как фактор повышения учебных достижений у младших школьников

Освещены научные исследования изучение ответственности. Рассмотрена ответственность как волевое качество, интегральное свойство личности, результат интеграции всех психических функций, особый мотив человеческих поступков, внутренняя саморегуляция и самодетерминация зрелой личности, эмоциональное отношение к долгу и свободе.

Определено содержание понятия ответственность и ее связь с морально-ценностной ориентацией личности. Указано, что ответственность предопределяет значительное влияние на развитие поведения учеников начальных классов, на процесс учения, учебные достижения.

Доказано, что ученики с несформированным чувством ответственности отличаются особенностями своего поведения: на уроках они не соблюдают правила поведения, не выполняют указаний учителя, неадекватно реагируют на его замечания и низкие отметки, не могут сосредоточиться на конкретной задаче, не заканчивают начатое дело до конца, не умеют прилагать никаких усилий, отказываются выполнять учебные задания. Определено, что ответственность младшего школьника есть недостаточно сложившейся качеством.

В содержании статьи подчеркиваются основные группы методов формирования ответственности: первая группа направлена на сознание человека, вторая – способствует развитию и закреплению ответственного поведения; третья группа побуждает человека к увеличению своих волевых усилий работать над формированием ответственности; четвертая – включает методы и приемы воспитательной работы над самим собой.

Ключевые слова: младший школьный возраст, низкие учебные достижения, ответственность, личностная ответственность, locus контроля, интернальность, экстернальность.

* * *

УДК 32.027.21

Неприцька Т. І.

кандидат політичних наук, доцент кафедри філологічних та суспільних дисциплін, Вінницький обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників (Україна, Вінниця), nepritskaya@mail.ru

Вплив мовної політики Великої Британії на національну ідентичність шотландців

Розглянуто як мовна політика Великої Британії стосовно галльської мови вплинула на національну ідентичність шотландців. Проаналізовано як змінювалася політика Великої Британії щодо галльської мови протягом століть від утисків і майже повного витіснення галльської мови з освіти та офіційного спілкування до активного повернення та відродження галльської мови, що відбуваються протягом останніх десятиліть. Розглянуто вплив галльсько-мовної освіти на розвиток націоналістичних поглядів шотландців. Проаналізовано вплив підписання та ратифікації Великою Британією Європейської хартії регіональних мов або мов меншин на збереження та розвиток галльської мови на території Шотландії. Доведено, що мовна політика є досить ефективним та дієвим інструментом формування національної ідентичності особи та нації, що можемо прослідкувати на прикладі мовної політики, котра проводилася протягом останніх десятиліть в Шотландії.

Ключові слова: Шотландія, Велика Британія, мовна політика, національна ідентичність, галльська мова, Європейська хартія регіональних мов або мов меншин, галльсько-мовна освіта.

Мова завжди була та залишається перш за все способом комунікації між людьми. Але це далеко не єдине призначення мови. Володіння тією чи іншою мовою дозволяє особі зануритися у певну культуру, краще зрозуміти певні реалії. Мова також є одним із інструментів формування регіональної та національної ідентичності особи. Адже по говору людини, по діалектизмах, які вона вживає, можна визначити, з

якого регіону вона походить, а визнання тієї чи іншої мови рідною, автоматично “приєднує” нас до нації.

Саме через цю властивість мови, багато держав-імперій намагалися зменшити важливість, а подекуди навіть знищити, регіональні мови на підконтрольних їм територіях. Питання збереження та відновлення регіональних мов та мов національних меншин почало активно підніматися в Європі лише в другій половині минулого сторіччя. Саме такий хід подій ми можемо прослідкувати і у випадку галльської мови в Шотландії.

Проблематику мовної політики в Україні досліджували політологи В.Заблоцький, О.Куць [1], М.Пірен [2]. Закордоном даній темі присвятили свої праці У.Альтерматт [3], Б.Реджер [4], Ю.Хабермас [5]. Авторі відзначають чіткий взаємозв'язок між мовою, культурою та ідентичністю народу.

Мета цієї статті – дослідити те, як мовна політика Великої Британії стосовно галльської мови вплинула на національну ідентичність шотландців.

В контексті шотландського референдуму, котрий відбувся 18 вересня 2014 року, питання національної ідентичності шотландців знову привернуло увагу широкої громадськості. Стало очевидно, що незважаючи на всі століття спільного перебування в одній державі, шотландці все одно бачать себе окремою нацією, котра має свої культурні традиції, історичну спадщину, та, очевидно, право на незалежність. При чому результати опитувань свідчать, що кількість населення, котре підтримує ідею відокремлення від Сполученого Королівства все зростає [6]. А результати самого референдуму, на якому 44,7% населення підтримало ідею виходу зі складу Сполученого королівства, показують, що наразі ця частка достатньо велика [7].

Не останню роль в цьому відіграє і мовна політика держави. Протягом останнього десятиліття спостерігаємо, що все більше уваги приділяється питанню збереження та розвитку регіональних мов та мов національних меншин. Варто зазначити, що ця тенденція характерна не лише для Великої Британії, а й для усіх європейських країн в цілому. Ще в 1992 році Радою Європи в Страсбурзі була ухвалена Європейська хартія регіональних мов або мов меншин [8], котра в різний час була ухвалена та ратифікована країнами-членами Ради Європи. Згідно цієї Хартії, підписуючи її, країна бере на себе ряд зобов'язань по створенню комфортних та сприятливих умов для розвитку регіональної мови. Серед цих зобов'язань можемо визначити такі, на нашу думку, важливі як “сприяння використанню регіональних мов або мов меншин, в усній і письмовій формі, у державному та приватному житті і/або заохочення такого використання”, а також “забезпечення відповідних форм і засобів викладання і вивчення регіональних мов або мов меншин на всіх відповідних рівнях” [9, с. 7]. Тобто, ратифікувавши дану Хартію країна тим самим зобов'язується усіляко підтримувати та сприяти розвитку регіональної мови тієї етнічної групи, котра проживає на її території. Фактично, чи не вперше в історії бачимо свідомий вибір зберігати, а не руйнувати та знищувати. Адже протягом багатьох століть при захопленні та встановленні контролю на певній території, нормальною практикою вважалося знищення та придушення усіх національних

ознак та проявів даної території та встановлення абсолютного панування мови, культури, традицій та законів країни–домінанти. Це, з одного боку, викликало незадоволення та досить сильний опір з боку підкорених народів та земель, але з іншого, при вдало та послідовно реалізованій політиці такого типу, з часом гарантувало достатньо унітарну країну з сильним центром та відносно лояльним населенням.

За аналогічним сценарієм розвивалися відносини між Англією та Шотландією. Протягом багатьох років Англія та Шотландія то воювали, то підписували угоди про приєднання, то знову повставали та роз'єднувалися. В 1707 році було підписано Акт про унію, котрий остаточно закріпив приєднання Шотландії до Англії та створення Сполученого королівства. Мовна ж політика поширення та насадження англійської мови почала проводитися ще раніше. Одним з ключових моментів тут була освіта. Майже за століття до того Актом 1616 року Урядом було фактично визнано галльську мову причиною “невігластва та неввічливості”, а способом подолання цих проблем шотландського суспільства, було введення викладання англійською в школах, тим самим усуваючи корінь проблеми – галльську мову [10]. Формувалася стійка асоціація–зв'язка між концепціями “дикун та невіглас” та “людина, що розмовляє галльською”. Тому якщо людина мала амбіції досягти певних висот у тій чи іншій сфері та зайняти місце у вищих ешелонах суспільства, вона обов'язково мала розмовляти досконалою англійською, бути обізнаною з англійською культурою, літературою, традиціями. Звісно, батьки віддавали своїх дітей до школи, де їм прищеплювали ці цінності з дитинства, що досить надійно закарбовувало їх в свідомості дітей. Всі ці форми, так званої, “опосередкованої пропаганди” почали з часом приносити свої плоди. Все менше і менше населення на території Шотландії розмовляло галльською, все більша частина населення відчувала себе частиною Сполученого Королівства з центром в Лондоні.

Ці процеси відбувалися достатньо довго, і в результаті, станом на 2001 рік лише 1,3% (65 674 людини) від усього населення Шотландії віком від трьох років вміли читати, писати або розмовляти галльською [11, с. 1]. При чому ця цифра була нижчою навіть у порівнянні з 1991 роком (1,4%), що явно свідчить про те, що галльська мова швидко і впевнено рухалася до статусу мертвої, а Шотландія все більше ставала просто частиною унітарної країни під назвою Велика Британія.

Але в 1999 році, у результаті референдуму в Шотландії 1997 року, котрий був ініційований урядом Тоні Блера в рамках реалізації передвиборчих обіцянок, у Шотландії з'явився власний парламент, котрий отримав досить широке коло повноважень, включаючи такі питання як освіта, охорона здоров'я, місцеве самоврядування та широкий спектр соціальних послуг. Таким чином, саме він тепер може приймати рішення у багатьох галузях, які є вирішальними для збереження та розвитку галльської мови. Тим не менш, право законодавчого регулювання телебачення та радіо та деякі інші аспекти соціальної безпеки залишилися у Вестмінстерському палаці. В цьому сенсі мовна

політика стосовно галльської мови вимагає активної участі обох парламентів.

З отриманням власного парламенту, галльська мова в Шотландії одразу набула більш офіційного статусу. Регламент роботи Парламенту дозволяє використання галльської мови в парламенті і його комітетах, і у випадках, коли використовується галльська, в офіційних документах подається офіційний запис галльською та синхронний переклад англійською мовами. Більшість вказівних знаків в приміщенні парламенту двомовні, офіційна веб-сторінка парламенту включає достатньо багато галльських матеріалів, а також парламент найняв два галльськомовних працівника, котрі підтримують використання галльської та відповідають за роботу з галльськомовним населенням та пресою.

Окрім того, 2 березня 2000 року Велика Британія підписала, а 27 березня 2001 року ратифікувала Європейську хартію регіональних мов або мов меншин [12]. Зі вступом її в силу 1 липня 2001 року, доля галльської мови ще більше змінилася на краще. Було розпочато проведення комплексу заходів, направлених на відновлення статусу мови та популяризацію її використання серед населення.

Серед них, на нашу думку, вкрай важливим етапом послідовної політики щодо збереження та відновлення галльської мови було прийняття Акту про галльську мову (The Gaelic Language (Scotland) Act 2005) [13]. Акт про галльську мову вступив в силу 13 лютого 2006 року і він затвердив статус Bòrd na Gàidhlig (Ради з галльської мови) як громадської структури, котра відповідає за збереження галльської мови як офіційної мови Шотландії, котра на території Шотландії користується тими ж правами, що і англійська мова. Акт про галльську мову 2005 року був підписаний королевою 1 червня 2005 року.

Цим Актом поставлена вимога, щоб Bòrd na Gàidhlig регулярно готував п'ятирічний Національний план розвитку галльської мови, а також, щоб Bòrd просив відповідні громадські структури підготувати та реалізовувати План розвитку галльської мови. В обов'язки Ради також входить надання консультативних послуг з питань Галльської освіти, а також консультування міністрів Шотландії з галльських питань.

Акт окреслює офіційні рамки та орієнтири для збереження та підтримки галльської мови та культури, а Bòrd na Gàidhlig, співпрацюючи з іншими організаціями та з населенням, несе відповідальність за виконання положень Акту.

Згідно умов Акту, обов'язки Bòrd na Gàidhlig наступні:

- надавати консультації міністрам Шотландії стосовно галльських питань;
- готувати і направляти Національний план розвитку галльської мови;
- надавати консультації стосовно галльської мови та освіти в Шотландії;
- виконувати функції методичного центру для громадських структур у питаннях План розвитку галльської мови;
- забезпечувати моніторинг імплементації Європейської Хартії регіональних мов або мов меншин

та подавати результати моніторингу міністрам Шотландії [14].

Як бачимо, наприкінці ХХ – початку ХХІ сторіччя, доля галльської мови змінилася досить докорінним чином. Мову почали визнавати, популяризувати, а про результати даної роботи звітувати. З'явилися школи з повністю галльською мовою викладання. Галльсько-мовна середня освіта стає доступнішою на всіх етапах (наразі є дошкільні, початкові, середні навчальні заклади, в яких діти отримують освіту виключно галльською). Такі активні кроки у галузі освіти сприяли тому, що мова поступово робить поворот від занепаду до розвитку [15].

Разом з відновленням мови, ми бачимо і все більш активну націоналістичну позицію населення Шотландії. Згідно результатів соціологічного опитування стосовно національної ідентичності, проведеного в 2011 році, менше ніж одна п'ята населення бачить себе і шотландцями і британцями. Опитування показало, що 62,4% громадян вважають себе “лише шотландцями”, тоді як 18,3% населення сказали, що вони “шотландці і британці” [16].

Не менш цікавими є і результати референдуму про вихід зі складу Сполученого королівства, котрий відбувся в Шотландії 18 вересня 2014 року. За національний суверенітет Шотландії проголосувало 44,7% населення. При чому явка на референдум становила 84,59% від загального числа виборців, що явно свідчить про високий інтерес широкої громадськості до даного питання.

Крім того, в чотирьох виборчих округах, серед яких є місто Глазго, в якому число виборців становить 486 219 чоловік, результати референдуму були позитивні (тобто, більше 50% голосів “за”) [17]. Те, що велике та досить потужне з економічної точки зору місто Сполученого Королівства проголосувало за незалежність Шотландії говорить про те, що національна ідентичність шотландців тепер сильна не лише на півночі в гірській частині, котра традиційно вважалася осередком справжнього націоналістичного шотландського духу, а й, так би мовити, в серці цивілізації, у великому активному та сучасному місті.

Цікавим також нам видається той факт, що згідно численних соціологічних опитувань, котрі передували референдуму, існує вагома різниця у настроях у різних груп населення: виборці старшого віку набагато частіше виступають проти незалежності у порівнянні з молодшим електоратом; жінки менше підтримують незалежність ніж чоловіки; люди, котрі проживають у Шотландії, але були народжені за її межами менш позитивно налаштовані на незалежну Шотландію, ніж ті шотландці, котрі народилися всередині країни [18].

Як бачимо, настрої населення та національна ідентичність особи залежать від дуже багатьох і, часто вкрай суб'єктивних, факторів. Державна політика, визначає напрямки та орієнтири розвитку і може або сприяти, або перешкоджати розвитку національної ідентичності окремої особи та населення в цілому. Мовна ж політика держави, є одним із ефективних та дієвих інструментів формування національної ідентичності особи та нації, що ми можемо бачити на прикладі мовної політики, котра проводилася протягом останніх десятиліть в Шотландії.

Список використаних джерел

1. Куць О.М. Мовна політика в Україні: аналіз та впровадження / О.М. Куць, В.В. Заблоцький. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2007. – 300 с.
2. Пірен М. Конфлікт і управлінські ролі: соціально-психологічний аналіз / М.Пірен. – К.: Вид-во УАДУ, 2000. – 200 с.
3. Альтерматт У. Етнонаціоналізм в Європе / У.Альтерматт. – М.: Рос. гос. гуманит. ун-т, 2002. – 367 с.
4. Реджер Б.Т. Соціолінгвістика: цели, методы и проблемы / Б.Т. Реджер. – М., 1990. – 420 с.
5. Хабермас Ю. Европейское национальное государство: его достижения и пределы. О прошлом и будущем суверенитета и гражданства / Ю.Хабермас // Нации и национализм / редкол. Б.Андерсон [и др.]. – М.: Праксис, 2002. – С.364–380.
6. Opinion Polls. Should Scotland be an Independent Country? – Режим доступу: <http://whatscotlandthinks.org/questions/should-scotland-be-an-independent-country-1#table>.
7. Scottish Independence Referendum Results in Full // The Guardian. – 2014. – 18 вересня. – Режим доступу: <http://www.theguardian.com/politics/ng-interactive/2014/sep/18-sp-scottish-independence-referendum-results-in-full>
8. European Charter for Regional and Minority Languages. – 1992. – Strasbourg. – Режим доступу: <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/148.htm>
9. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин. (Переклад з англійської мови Є.М. Вишневського). – Рада Європи. – 1992. – 32 с.
10. Ewan J. Innes. The Social, Economic & Political Reasons for the Decline of Gaelic in Scotland. – MA (Hons Scot. Hist.) FSA Scot, 1993. – Режим доступу: http://www.scottishhistory.com/articles/highlands/gaelic/gaelic_page1.html
11. General Register Office for Scotland, Crown copyright 2005. – Режим доступу: <http://www.gro-scotland.gov.uk/files1/stats/gaelic-rep-english-tables.pdf>
12. Council of Europe. European Charter for Regional or Minority Languages CETS No.: 148. Treaty open for signature by the member States and for accession by non-member States. – Режим доступу: <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=148&CM=8&DF=&CL=ENG>
13. The Gaelic Language (Scotland) Act 2005. – Режим доступу: <http://www.legislation.gov.uk/asp/2005/7/contents>
14. Bòrd na Gàidhlig. The Gaelic Language (Scotland) Act 2005. – Режим доступу: <http://www.gaidhlig.org.uk/bord/en/the-bord/government/the-gaelic-act.php>
15. Bòrd na Gàidhlig. Gaelic education helps reverse decline of the Gaelic language. – Режим доступу: <http://www.gaidhlig.org.uk/bord/en/news/article.php?ID=474>
16. Census shows almost two-thirds see themselves as Scottish only / Herald Scotland. – Режим доступу: <http://www.heraldsotland.com/news/home-news/census-shows-almost-two-thirds-see-themselves-as-scottish-only.22263956>
17. Scotland Decides. – Режим доступу: <http://www.bbc.com/news/events/scotland-decides/results>
18. Scotland Decides. Scottish referendum poll tracker. – Режим доступу: <http://www.bbc.com/news/events/scotland-decides/poll-tracker>

References

1. Kuts O.M., Zablotsky V.V. Movna polityka v Ukraini: analiz ta vprovadzhenya / O.M. Kuts, V.V. Zablotsky. – H.: HNU imeni V.N. Karazina, 2007. – 300 s.
2. Piren M. Konflikt i upravliniski roli: sotsialno-psykhologichny analiz / M.Piren. – K: Vyd-vo UADU, 2000. – 200 s.
3. Altermatt U. Etonatsionalizm v Yevrope / U.Altermatt. – M.: Ros. gos. umanit. un-t, 2002. – 367 s.
4. Redzher B.T. Sotsiolingvistika: tseli, metody i problemy / B.T. Redzher. – M., 1990. – 420 s.
5. Khabermas U. Yevropeyskoye natsionalnoye gosudarstvo: ego dostizheniya i predely. O proshlom i budushchem suvereniteta i grazhdanstva / U.Khabermas // Natsii i natsionalizm / redkol. B.Anderson [i dr.]. – M.: Praksis, 2002. – S.364–380.
6. Opinion Polls. Should Scotland be an Independent Country? – Rezhym dostupu: <http://whatscotlandthinks.org/questions/should-scotland-be-an-independent-country-1#table>.
7. Scottish Independence Referendum Results in Full // The Guardian. – 2014. – 18 veresnya. – Rezhym dostupu: <http://www.theguardian.com/politics/ng-interactive/2014/sep/18-sp-scottish-independence-referendum-results-in-full>

scottish-independence-referendum-results-in-full.

8. European Charter for Regional and Minority Languages. – 1992. – Strasbourg. – Rezhym dostupu: <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/148.htm>.

9. Yevropeyska khartiya regionalnyh mov abo mov menshyn. (Pereklad z angliyskoyi movy E.M. Vyshnevskogo). – Rada Yevropy. – 1992. – 32 s. – Rezhym dostupu: http://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/textcharter/Charter/Charter_uk.pdf#page=7&zoom=auto,0,613.

10. Ewan J. Innes. The Social, Economic & Political Reasons for the Decline of Gaelic in Scotland. – MA (Hons Scot. Hist.) FSA Scot, 1993. – Rezhym dostupu: http://www.scottishhistory.com/articles/highlands/gaelic/gaelic_page1.html.

11. General Register Office for Scotland, Crown copyright 2005. – Rezhym dostupu: <http://www.gro-scotland.gov.uk/files1/stats/gaelic-rep-english-tables.pdf>.

12. Council of Europe. European Charter for Regional or Minority Languages CETS No.: 148. Treaty open for signature by the member States and for accession by non-member States. – Rezhym dostupu: <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=148&CM=8&DF=&CL=ENG>.

13. The Gaelic Language (Scotland) Act 2005. – Rezhym dostupu: <http://www.legislation.gov.uk/asp/2005/7/contents>.

14. Bòrd na Gàidhlig. The Gaelic Language (Scotland) Act 2005. – Rezhym dostupu: <http://www.gaidhlig.org.uk/bord/en/the-bord/government/the-gaelic-act.php>.

15. Bòrd na Gàidhlig. Gaelic education helps reverse decline of the Gaelic language. – Rezhym dostupu: <http://www.gaidhlig.org.uk/bord/en/news/article.php?ID=474>

16. Census shows almost two-thirds see themselves as Scottish only / Herald Scotland. – Rezhym dostupu: <http://www.heraldscotland.com/news/home-news/census-shows-almost-two-thirds-see-themselves-as-scottish-only.22263956>

17. Scotland Decides. – Rezhym dostupu: <http://www.bbc.com/news/events/scotland-decides/results>.

18. Scotland Decides. Scottish referendum poll tracker. – Rezhym dostupu: <http://www.bbc.com/news/events/scotland-decides/poll-tracker>.

Nepriyska T. I., Candidate of Political Sciences, Associate Professor of the Philological and Social Studies Chair of the Vinnytsya Regional Institute of Post-Graduate Education of Pedagogical Staff (Ukraine, Vinnitsa), nepriyskaya@mail.ru

The influence of Great Britain's language policy on the national identity of the Scottish people

The ways in which Great Britain's language policy towards the Gaelic language has influenced the national identity of the Scottish people are studied in the article. It has been analyzed how Great Britain's policy towards Gaelic has changed throughout centuries from submission and almost total removal of Gaelic from education and official communication to active return and revival of the Gaelic language, which have been taking place during the last few decades. The influence of the Gaelic-medium education on the development of the nationalist views of the Scottish people has been studied. The influence of signing and ratification of the European Charter for Regional or Minority Languages on preservation and development of the Gaelic language on the territory of Scotland has been analyzed. It has been proved that the language policy is quite an effective instrument of forming the national identity of an individual as well as of a nation, which may be observed on the example of the language policy that has been carried out during the last decades in Scotland.

Keywords: Scotland, Great Britain, language policy, national identity, the Gaelic language, the European Charter for Regional or Minority Languages, the Gaelic-medium education.

Неприцкая Т. И., кандидат политических наук, доцент кафедры филологических и обществоведческих дисциплин, Винницкий областной институт последипломного образования педагогических работников (Украина, Винница), nepriyskaya@mail.ru

Влияние языковой политики Великобритании на национальную идентичность шотландцев

Рассмотрено как языковая политика Великобритании по отношению к галльскому языку повлияла на национальную идентичность шотландцев. Проанализировано, как изменялась политика Великобритании по отношению к галльскому языку на протяжении веков от притеснения и почти полного вытеснения галльского языка с образовательной сферы и официального общения до активного возвращения и возрождения галльского языка, которые происходят на протяжении последних десятилетий. Рассмотрено влияние обучения на галльском на развитие националистических взглядов шотландцев. Проанализировано влияние подписания и ратификации Великобританией Европейской хартии региональных языков или языков меньшинств на сохранение и развитие галльского языка на территории Шотландии. Доказано, что языковая политика является достаточно эффективным и действенным инструментом формирования национальной идентичности личности и нации,

что можем проследить на примере языковой политики, которая велась на протяжении последних десятилетий в Шотландии.

Ключевые слова: Шотландия, Великобритания, языковая политика, национальная идентичность, галльский язык, Европейская хартия региональных языков или языков меньшинств, образование на галльском языке.

* * *

УДК 82,82:81–26;82:81'38,82.02

Наджафзаде А. Б.
доктор философии по филологии, докторант,
Институт Литературы им. Низами НАНА
(Азербайджан, Баку), azizaga.necetov@mail.ru

ТВОРЧЕСТВО НИЗАМИ – САМАЯ ЯРКАЯ СТРАНИЦА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Освещается творчество Низами как азербайджанского поэта. Хотя он написал свои произведения на перском языке, но был истинным турком, который родился на азербайджанской территории.

Ключевые слова: национальная принадлежность поэта, официальный язык государства, Раисейи-корд, икдиш (метис), Гум.

(статья друкуютьса мовою оригіналу)

Периодически националистические организации и такие псевдоученые, как Сияваш Лорнеджад и Али Дустзаде, распространяют необоснованные, бредовые мысли анти-азербайджанского содержания, которые вызывают удивление и неодобрение литературной общественности. Они утверждают следующее: “В период, когда родился Низами, город Гянджа, а также вся территория современной Азербайджанской Республики входила в состав Ирана. Низами – иранский поэт. Страна под названием “Азербайджан” образовалась лишь в 1918 году. История государства под этим названием насчитывает 20 лет. Не имеющий собственных национальных ценностей Азербайджан присваивает культурное наследие Ирана”. Мы советуем высказывающим подобные мысли людям как следует изучить историю, внимательно ознакомиться с произведениями Низами и сравнить его творчество с произведениями поэтов персидского происхождения.

Отвечая им, хотим отметить, что в тот период, когда родился Низами, Гянджа уже около века входила в состав Сельджукской империи, игравшей важную роль в культурном, социальном и экономическом развитии тюркоязычных народов. В VIII–XV вв. в Средней Азии и близлежащих территориях, Османской Турции на западе и до Индии на Востоке поэтическим языком был персидский язык. Произведения на этом языке создавали поэты не только персидского происхождения, но и представители различных народов. В XII–XIII вв. во всех дворцах Азербайджана языком, на котором составлялись государственные документы, создавались научные и художественные произведения, был персидский. Как и во многих тюркских государствах, и в клонящейся к упадку Сельджукской империи, и в государстве Атабеков, основателем которой был Шамседдин Эльдегиз, тюрк-кипчак по происхождению, официальным литературным языком был персидский. Поэтому и Низами создавал свои произведения именно на этом языке [СМ.: 1, с. 225, 266].

Если обратиться к истории азербайджанцев, азербайджанских тюрков, что бы ни думали о нас наши недоброжелатели, у Азербайджана древняя история и